

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

§.VI. Quæ pœnæ Episcoporum ad Concilium Privinciale venire nolentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

coporum Comprovincialium. 3. Concilium *Calcedonenſe* illud vocat Concilium Episcoporum. 4. *Martin Brach*. Concilium *Antiochenum* referens, licet ſuo ſæculo accommodet, ſuos tamen Episcopos, inter vocandos ad Concilia Provincialia, annumerat. 5. Synodus VII. monens Patres Concilii Provincialis, quid agere debeant, dum celebratur, ſolos nominat Episcopos. 6. *Concil. Later.* injungens Metropolitanis, ut Concilia celebrent Provincialia, his verbis exprimit quod jubet: *Metropolitani cum Suffraganeis ſuis non omittant Concilia Provincialia celebrare.*

Oppones contra primam probationem; citatum *Concil. Later.* Synodum Diœceſanam vocare, Synodum *Episcopalem* . . . ſed reſpondetur: Concilium vocari poſſe *Episcopale*, vel ab Episcopo convocante, vel ab Episcopis convocatis, illudque componentibus: Synodum autem Diœceſanam à *Concil. Later.* vocari *Episcopalem*, primo modo; Concilium verò Provinciale, *Episcopale* nuncupari à S. LEONE, ſecundo modo: idque quia, ſi à convocante denominaret illud, Concilium Archiepiscopale vocitaret.

Oppones iterum contra omnes, Concilium Tridentinum inſinuare, alios quam Episcopos vocandos, ut Judices, ad Concilium Provinciale; cum jubeat, ut, non ſolum Episcopos, ſed & alii, qui de jure, vel conſuetudine, intereſſe debent, eidem interſint . . . Verum, reſpondetur: alios ab Episcopis, qui Concilio iſti intereſſe debent, non intereſſe, ut judices, ut docet Concilium *Burdigal. BOCHEL. Lib. V. Tit. ult. C. 6. 1582.* quod, ſicut & alia ejuſdem temporis, celebratum eſt ad exequendum Concilii *Tridentini* Decretum, circa Concilia Provincialia, quodque ideo audiendum eſt, ut optimus hujus loci oppoſiti interpres.

Secunda & tertia *Regulæ* pars patent: 1. Ex C. 4. DIST. XVIII. ubi Concilium *Antiochenum* dicit, Presbyteros, Diaconos præſentes eſſe Concilio Provinciali, & omnes qui exiſtimant ſe læſos, Synodicam expectare Sententiam. 2. Ex *Cap. 46. CAUS. XI. QUÆST. I.* in quo Clericus habens cauſam contra Episcopum, in Concilio Provinciali, judicandus dicitur: 3. Ex *Cap. 2. 4. 5. 30. 35. CAUS. XI. QUÆST. III.* ubi legitur, conquerentem de Episcopo, Synodum Provincia debere interpellare. 4. Ex *Cap. 6. 7. CAUS. XI. QUÆST. III.* ubi Episcopus, in Synodo depositus, reſtitui in alia Synodo vetatur, ſi divina antè reſtitutionem, præſumpſerit celebrare. 5. Ex *Cap. 43. CAUS. XI. QUÆST. III.* ubi ſine diſtinctione, excommunicat in Concilia delinquentes, tribus Caſibus, quorum primus eſt eorum, qui vocati nolunt venire; 2. illorum, qui venientes, obedire nolunt. 3. Horum, qui, antè finitam cauſa ſua examinationem, abeunt.

REGULA II.

Ad Concilium Provinciale vocanda ſunt Capitula Eccleſiarum Cathedralium, tam ut jura ſua defendant, quam, ut Episcopos ſuis juvent conſiliis in deciſionibus. C. 10. *de his, quæ ſunt à Pralat. &c.*

Hoc Caput non eſt *Innocentii III.* ſed *Honorii III.* vide *CIRONIUM* in illud.

§. IV.

Quæ cauſa à veniendo ad Concilium Provinciale vocatos eximant.

REGULA I.

Cauſæ omnes, quæ, à veniendo ad Concilium vocatos, eximunt, reducuntur ad Impotentiam, vel abſolutam, vel moralem. C. 5. 10. DIST. XVIII.

RATIO. Sunt quatuor tantum hujusmodi cauſa, nempe.

1. Aetas. C. 10. ead. DIST.

2. Aegritudo. *ibid.*

3. Gravior neceſſitas, qualis, quæ quis in captivitate, vel in carcere detinetur. *ibid. C. 9. 13. ead. DIST.*

4. Transfretandi periculum, aliudve ſimile, quale naſci poteſt ex inobſervantia Regiæ præceptionis, id expreſſe, vel tacite vetantis. C. 2. SESS. XXIIV. C. 13. DIST. XVIII.

Prima autem, ſecunda, & quarta harum cauſarum reducuntur ad Impotentiam Moralem, qualis eſt eorum, qui aliquid facere non poſſunt ſine gravi vitæ periculo, cui ſeſe objicere non tenentur. Hæc Impotentia moralis dicitur, quia non eſt re, ſed prudenti hominum opinione, eſſe judicatur. Tertia verò ad Impotentiam Abſolutam, quæ intelligitur ea, quæ eſt in his, qui rem aliquam nequam facere poſſunt.

§. V.

Ad quid teneantur Episcopos, qui vocati ad Concilium Provinciale venire nequeunt?

REGULA UNICA.

Duo tantum, circa illud, Jus Canonicum præcipit,

1. Ut excuſationes ſuas litteratoriè conſcribant. C. 10. DIST. XVIII.

2. Ut mittant Legatum, ſuſcepturum quidquid Concilium ſtatuert. C. 9. ead. DIST. C. 3. CAUS. V. QUÆST. IV.

§. VI.

Quæ pœna Episcoporum ad Concilium Provinciale venire nolentium?

REGULA I.

In hujusmodi Episcopos, una tantum in Corpore Juris Canonici exprimitur pœna, nempe, excluſio à Comprovincialium Communionem, uſque ad futurum Concilium, in quo non recipiuntur, niſi fuerint prius abſoluti: alia verò indigitatur.

Prima Partis RATIO eſt: è Canonibus in Corpore Juris incluſis, ſoli Canones 10. 12. 13. 14. DIST. XVIII. meminere pœnæ, in Episcopos, Concilio aſſeſſe injuſtè nolentes, præſcripta: Pœna autem, quam expriment, eſt ea ſola, de quibus *Regula*. Nota obiter, circa hanc pœnam 1. Illam eſſe Excommunicationem partialem, quæ, Episcopo reo, Communionem ſua Eccleſiæ relinquens, aliarum Eccleſiarum ejuſdem ac ſua Provincia, Communionem privabat.

2. Hanc Excommunicationem eſſe *lata Sententiæ*, ut hac locutione patet, *alienum à fratrum Communionem ſe agnoſcat*: quæ indicat Cenſuram *lata Sententiæ*.

3. Inuſitatum eſſe nunc hoc Excommunicationis genus, niſi inter innovatos à Concilio Tridentino, circa hanc rem, Canones citati includantur; quo caſu erit uſitatum, quoad legem, ſed inuſitatum, quoad executionem; cum Decretum Concilii Tridentini proindeque pœnæ, quibus munitur, non ſit in uſu: hoc enim ævo: duo tantum noſcuntur Excommunicationum genera; nempe Excommunicatio *Minor*, quæ Sacrorum participatione privat, & Excommunicatio *Major*, quæ ab omni Communionem Sacra excluſit, inſuperque ſimul & civili magna ex parte.

Secundæ Partis RATIO: Inter innovatos à Concilio Tridentino Canones, circa vocatos ad Concilium

lium Provinciale venire nolentes, hi foli, qui è Conciliis *Aurelian. Tolet. & Basiliensibus* eruuntur, non sunt de numero pro prima Parte *Regule* allatorum; atqui Canon *Toletanus* eandem pœnam præcipit, ac allati: Canon verò *Basiliensis* non est ad rem; quia loquitur de his, qui nolent venire ad Concilium Generale, qui Concilium Basileæ convocatum, aliudque alibi celebrare tentarent, & hic sermo fit de his, qui Provinciali adesse nolunt, nec tentant tamen Concilium Schismaticum celebrare. Canon verò *Aurelianensis* unius tantum pœnæ, nempe semestris à Missarum celebratione suspensionis, meminit.

Dicitur in *Regula*, hæc pœna indigitari; quia Canon *Aurelianensis* non expressè innovatur à Concilio Tridentino; sed inter alios innovatos ab eo, tantum indicatur.

§. VII.

Quæ agenda in Concilio Provinciali?

REGULA.

Circà agenda in Concilio Provinciali, non alia leguntur in Corpore Juris Canonici, quam quæ sequuntur.

1. Concilium Provinciale, per singulas Provincias, omnia debet administrare, & gubernare. Quod restringendum, tum ad Causas, quæ omnes Provincie Episcopos, vel plerosque, vel saltem duos simul tangunt; tum ad Causas, in quibus, vel Episcopi accusantur, vel ab his appellatur; has enim Causas ad Concilium pertinere ex infrâ notandis patebit, secus de aliis. C. 9. CAUS. IX. QUÆST. II. C. 16. CAUS. III. QUÆST. VI.

2. Omnes Causas Ecclesiasticas ventilare, vel in prima, vel in secunda Instantia examinare, scrutari, discutere potest; sed non omnes definire: majorum enim definitio, Sedi Apostolicæ reservatur. C. 5. 6. 7. CAUS. III. QUÆST. VI.

3. Quæ correctione & reformatione digna sunt, cum Dei timore tractare debet. C. 25. de *Accus.*

4. Relegendi sunt in eo aliorum Conciliorum Canones Provincie bono necessarii, utilesque; atque, ut serventur, in transgressores pœna est infligenda. C. 25. de *Accus.*

5. Instituenda ab eo, per singulas Dioceses, personæ idoneæ, providæ, scilicet, & honestæ, quæ intrâ tempus ab uno ad aliud Concilium elapsurum, ea, quæ corrigenda & reformanda sunt simpliciter & de plano, absque ulla Jurisdictione, sollicitè investigent: eaque Concilio deferant. *ibid.*

6. Clericus sive de suo, sive de alio, conquerratur Episcopo, in Concilio Provinciali judicandus est. C. 46. CAUS. XI. QUÆST. I.

7. Injustè ab Episcopo excommunicatus, appellare potest ad Concilium Provinciale: quod extendendum ad omnes conquerendi causas, quas Diocesanus quisque contrâ suum habet Episcopum. C. 2. 4. 5. 30. 31. CAUS. XI. QUÆST. III.

8. Episcopus graviter delinquens, à Papa in Concilio Provinciali deponitur. Concilium hanc potestatem habet in Gallia. Si verò ejus culpa non sit de positione digna, ab ipso Concilio punitur. Quæcumque sit Episcopi Causa criminalis, in Concilio tractatur. C. 10. CAUS. XI. QUÆST. III. C. 23. CAUS. XII. QUÆST. I. CAUS. V. QUÆST. IV. C. I.

9. Presbyter & Diaconus deponi non possunt, nisi in Concilio Provinciali, in quo cum Episcopo conveniunt; sed differunt ab illo, in eo, quod, ad Diaconum deponendum, tres sufficiant Episcopi, & ad deponendum Presbyterum, sex: ad depositionem verò Episcopi, duodecim Episcopi requirantur; ac Papæ autoritas; juxta Disciplinam à falsis Decretalibus invecram; quoad postremum. C. 15. QUÆST. VII. C. 3. 4. 5. ead. CAUS. & QUÆST. citantur à *Cap. 2. de Paris.*

10. Quæstiones inter Episcopos, de Parochiis apud Concilium Provinciale judicandæ sunt. C. 1. CAUS. 16. QUÆST. III.

11. In illo, discutiendæ incidentes, circà dogmata, ambiguitates. C. 36. vel 37. *Apostolor. ad calcem Decreti.*

§. VIII.

Quid faciendum, circà Concilii Provincialis Decreta?

Tria tantum in Canone præcepta leguntur circà Concilii Provincialis Decreta.

1. Ut quamprimum publicentur in Synodo Diocesana, à quolibet Provinciali Episcopo. *Cap. ult. DIST. XVIII. C. 25. de Accusat.*

2. Eorum observationem quilibet Comprovincialis curet Episcopus. *Eod. C. 25.*

3. Ut puniatur suspensione, qui alterutrum neglexerit. *Eod. C. 25.*

Nota obiter, circà pœnam, in primi præcepti transgressores C. ult. DIST. XVIII. citatum bimestrem ferre Excommunicationem, ipso facto incurrandam, quæ Excommunicatio, cum sit ad determinatum tempus, nunc usitata suspensioni non est ab similibus.

Cætera scitu necessaria in Corpore Juris omiſſa, circà Concilia, tam Generalia, quam Particularia, in subsequentibus Observationibus de hujusmodi Conciliis, explicabuntur.

APPENDIX AD REGULAS CIRCA CONCILIA, in quo DE SYNODO DIOECESANA.

Cum *Synodus Diocesana* condere possit Statuta, semperque usa sit hac potestate, eaque etiamnum passim gaudeat, sive tota illa resideat in Præside; sive partim in cæteris Synodi Membris, de quo in Dissertatione, circà hanc Synodum, inferius subjicienda; æquum visum est, ut, quæ Textus Juris Canonici de hoc Cætu doceant, iis, quæ de Conciliis dicta sunt, subnecterentur, C. 9. de *Major. & Obed.*

REGULA UNICA.

Circà Synodum Diocesanam non alia docet Jus Canonicum, quam ista.

1. SYNODUS ex Græco interpretatur COEUS. C. 1. §. *Synodus* DIST. XV.

2. Dicitur *Episcopalis*, quia ab Episcopo convocatur. C. 25. de *Accus.*

3. Synodus Diocesana celebranda est quotannis, idque tempore congruo, quale est, quod ad aliquid majus non deputatur; nec iter agentibus incommodum. 16. de 18. C. 25. de *Accus.* C. 2. Sess. XXIV. de *Ref.* C. 24. de *Consecrat.* DIST. III.

4. Inter Jura Episcopalia recensetur, eoque loci permiscetur, quæ ad Legem Diocesanam pertinent, cum spectantibus ad Legem Jurisdictionis: quare hinc inferre fas est, ad quam illarum Legum hoc jus spectet. C. 16. de *Off. Ordin.*

5. Nomine *Synodatici*, duo *solidi* debentur Episcopo. *ibid.* Apud Gallos, hoc jus ita vocatur, quia in Synodo solvitur: abolevit plerisque in locis.

6. Majora Diocesis negotia in ea tractanda. Undè, in ea publicanda à Conciliis Generalibus Decreta, vel à Conciliis Provincialibus, similibusve Statuta; in illa minuendus est Missarum numerus, quando nimis est, ita, ut omnes celebrari nequeant, vel Eleemosyna, ad hoc relicta, non est sufficiens. C. 16. Sess. XXIII. de *Ref.* *ibid.* C. 17. DIST. XVIII. C. 25. de *Accus.* C. 4. Sess. XXV.

In illa eligendi Judices, quibus causæ delegentur à Papa, ejusve Legato in partibus committendæ, quæque idèd ii esse debent, qui à Sede Apostolica delegari valeant. *Eod. Sess. C. 10.*

7. Omnes